

NASTAVNI PLAN I PROGRAM ZA DODATAK LIKOVNOJ KULTURI U NASTAVI NA BOSANSKOM JEZIKU ZA SEDMI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE SA FONDOM OD 12 ČASOVA

(U prijedlogu Plana i programa za dodatak likovnoj kulturi na nastavu na BOSANSKOM JEZIKU dat je važeći plan i program Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja koji se primjenjuje i u nastavi na bosanskom jeziku. Na samom kraju date su nastavne jedinice koje kroz primjere obrađuju kulturu i umjetnost SANDŽAČKIH BOŠNJAKA, i to u procentu od 30%)

(LIKOVNA KULTURA ZA SEDMI RAZRED FOND ČASOVA 36)

SADRŽAJI PROGRAMA:

1. ARABESKA (2 +1+1)

- **Arabeska (1)**
Percepcija - apercepcija.
Crtanje, slikanje, vajanje; odgovarajuća sredstva i materijali
- **Arabeska - vježbanje, estetska analiza (2+1)**
Percepcija i apercepcija
Crtanje, slikanje i vajanje, odgovarajuća sredstva i materijali

2. PROPORCIJE (2+1+1)

- **Proporcije (1)**
Percepcija - apercepcija.
Crtanje; prirodni ugljeni štapići, olovke s mekim grafitnim uloškom, papiri, itd.
- **Proporcije – vježbanje, estetska analiza (2+1)**

3. KOMPOZICIJA I PROSTOR(16+2+2)

- **Ravnoteža oblika i mase u prostoru (2)**
Percepcija - apercepcija
Crtanje, slikanje, vajanje; odgovarajuća sredstva i materijali
- **Ravnoteža boje u prostoru(2)**
Percepcija - apercepcija
Crtanje, slikanje; odgovarajuća sredstva i materijali
- **Komponovanje veličina u prostoru(2)**

- Percepcija - apercepcija
 Crtanje, slikanje, vajanje; odgovarajuća sredstva i materijali
- **Komponovanje više ritmičkih cjelina različitog značanja u prostoru(3)**
 Percepcija - apercepcija
 Crtanje, slikanje, vajanje; odgovarajuća sredstva i materijali
  - **Ponavljanje i stepenovanje oblika u prostoru(2)**
 Percepcija
 Crtanje, slikanje, vajanje; odgovarajuća sredstva i materijali
  - **Kontrast, svjetlina, površina i oblika u određenom prostoru(3)**
 Percepcija - apercepcija
 Crtanje, slikanje, vajanje; odgovarajuća sredstva i materijali
  - **Srodnost likovnih vrijednosti u određenom prostoru(2)**
 Percepcija - apercepcija
 Crtanje, slikanje, vajanje; odgovarajuća sredstva i materijali.
  - **Kompozicija i prostor – vježbanje (2)**
  - **Kompozicija i prostor - estetska analiza (2)**

4.OBJEDINJAVANJE POKRETA, IGRE I ZVUKA(2+3+1)

- **Objedinjavanje pokreta, igre i zvuk (2+3)**
 Postavljanje na scenu jednostavne priče; pripreme; skice, planovi, ideje za detalje; određivanje glavnih i sporednih ličnosti, svjetlosni i zvučni efekti, dekor, maske, kostimi, realizacija.
 Ritam dešavanja (usporen, ubrzan, naizmeničan) u intervalima određenog vremena
 Grupisanje i preplitanje različitih vrsta opažaja
 Kombinovani -odgovarajuća sredstva i materijali
- **Objedinjavanje pokreta, igre i zvuka, estetska analiza (1)**

5.FOTOGRAFIJA(1+1)

- **Fotografija**
 Percepcija
 Odgovarajuća sredstva i materijali

NAPOMENA: Sadržaji programa za nastavu na **bosanskom jeziku** u potpunosti prate sadržaje propisane od strane Ministarstva prosvete Republike Srbije (tu spadaju i svi ciljevi i zadaci kao i standardi propisani od strane Ministarstva).

Nastavne teme kroz koje bi se ostvarivao zakonski maksimum od 30% nastavnih sadržaja, a odnose se na kulturu i umjetnost Bošnjaka su sljedeći:

PRIJEDLOG PLANA I PROGRAMA ZA DODATAK LIKOVNOJ KULTURI U NASTAVI NA BOSANSKOM JEZIKU ZA SEDMI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE SA FONDOM OD 12 ČASOVA

- **ARABESKA(2 časa)**
(Arabeska kao element bošnjačke arhitekture, upotrebnih predmeta (ćilima, bošnjačke tradicionalne nošnje, dogramu, furunluka, džamluka, terežja, dušekluka, podjukluka))
- **KOMPOZICIJA I PROSTOR(8 časova)**
(Komponovanje više ritmičkih cjelina različitog značenja u prostoru predstavljanjem bošnjačke kasabe, mahale, sokaka, orijentalnog kompleksa kuće, avlije, kuće, doksata, divanhane, alaturke, dograma; primjeri kompozicije i prostora u djelima bošnjačkih umjetnika)
- **FOTOGRAFIJA (1 čas)**
(Stare fotografije Sandžaka, fotografije starih zanatskih, trgovačkih i ugostiteljskih objekata, stare porodične fotografije)
- **KULTURNO NASLJEĐE(1 čas)**
(Hamam u Novopazarskoj banji, Kula u Novopazarskoj tvrđavi, džamije u sandžačkim gradovima, Kula Ganića u Rožajama, kuće novog vijeka u bošnjačkim naseljima, dekorativna umjetnost)

Izbor tema se odnosi i na izradu budućih udžbenika ili dodataka za nastavu na bosanskom jeziku i obuhvatala bi primjere od kapitalnog značaja za kulturu Bošnjaka, kao i najznačajnije primjere suvremenog bošnjačkog slikarstva.

Cilj vaspitno-obrazovnog rada u nastavi likovne kulture jeste da osigura da svi učenici steknu bazičnu jezičku i umjetničku pismenost i da napreduju ka realizaciji odgovarajućih standarda obrazovnih postignuća, da se osposobe da rešavaju probleme i zadatke u novim i nepoznatim situacijama, da izraze i obrazlože svoje mišljenje i da diskutuju sa drugima, razviju motivisanost za učenje i zainteresovanost za predmetne sadržaje, kao i da podstiče i razvija učenikovo stvaralačko mišljenje u skladu sa demokratskim opredjeljenjem društva i karakterom nastavnog predmeta.

Zadaci:

- razvijanje sposobnosti za opažanje kvaliteta svih likovnih elemenata;
- stvaranje uslova da učenici na časovima u procesu realizacije sadržaja koriste različite tehnike i sredstva i da upoznaju njihova vizuelna i likovna svojstva;
- razvijanje sposobnosti učenika za vizuelno pamćenje i povezivanje opaženih informacija kao osnove za uvođenje u vizuelno mišljenje;
- razvijanje osjetljivosti za likovne i vizuelne vrijednosti, koje se stiču u nastavi, a primjenjuju u radu i životu;
- razvijanje motoričkih sposobnosti učenika i navike za lijepo pisanje;
- podsticanje interesovanja i stvaranja potrebe kod učenika za posjećivanje muzeja, izložbi, kao i za čuvanje kulturnih dobara i estetskog izgleda sredine u kojoj učenici žive i rade;
- stvaranje uslova da se upoznavanjem likovnih umjetnosti bolje razumiju prirodne zakonitosti i društvene pojave;
- omogućavanje razumijevanja pozitivnog emocionalnog stava prema vrijednostima izraženim i u djelima različitih područja umjetnosti;
- razvijanje sposobnosti za prepoznavanje osnovnih svojstava tradicionalne, moderne i suvremene umjetnosti.

Operativni zadaci:

Učenici treba da:

- razviju percepciju na osnovnu ritmičkih struktura prirodnih pojava, oblika i umjetničkih djela, kao i estetskog procjenjivanja; razvijanje sposobnosti za kombiniranje i konstruisanje;
- razviju sposobnost pravilnog uočavanja i prepoznavanja veličina i odnosa veličina i njihovo predstavljanje u likovnim jezikom;
- razviju osjećaj za prostor, razviju senzibilitet za ravnotežu u kompoziciji; razviju sposobnost za prepoznavanje različitih načina predstavljanja prostora u likovnim djelima; razviju osjećaj za ravnotežu u kompoziciji i estetsko procjenjivanje;
- razviju ljubav prema likovnom nasljeđu; razviju senzibilitet za vremensku i prostornu iluziju i stvarnost, uočavanje dinamike prilikom povezivanja pokreta i zvuka;
- osposobljavaju se za stvaralačko prenošenje vizuelno-likovnih iskustava u prirodno-društveno naučna područja i tako razviju interesovanje za oplemenjivanje i zaštitu prirode i smisao za unapređenje kulture življenja;
- razviju sposobnosti za kreativno i apstraktno mišljenje;
- razviju sposobnosti za saradnje i samopouzdanja u timskom radu;
- razviju individualno istraživanje odnosa likovnih elemenata na primjerima nacionalnog i svjetskog likovnog umjetničkog naslijeđa.